

З метою розвитку прагнення до самостійного навчання та інноваційного мислення, викладачами розроблено порядок включення студентів до складу виконавців науково-дослідних тем, що розробляються на кафедрі. Постійно приділяється увага розробці та оновленню програм індивідуальних завдань та методів ведення пошуково-дослідних заходів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, відбувається поповнення електронних баз даних для проведення наукового пошуку за визначеною темою досліджень. Таким чином, щоб навчити студентів самостійно мислити і приймати рішення, необхідно активно розвивати в них елемент творчої складової у рамках проведення науково-дослідних робіт.

УДК 001.891-057

Т.М. Головка, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

М.В. Жеребкін, канд. техн. наук, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Організація самостійної роботи студентів – одна з актуальних, але недостатньо науково-методично забезпечених проблем для сучасної вищої школи. Тільки систематичне включення студентів в самостійну навчальну діяльність різного характеру може забезпечити реалізацію компетентного підходу в освіті і подальшу самоосвіту випускників університету. Системне підвищення якості самостійної діяльності студентів пов'язане як з вирішенням організаційних питань, так із становленням мотиваційної і практичної готовності викладачів і студентів. У процесі самостійної діяльності студент повинен навчитися виділяти пізнавальні завдання, вибирати способи їх рішення, виконувати операції контролю за правильністю рішення поставленої задачі, удосконалювати навички реалізації теоретичних знань.

Формування умінь і навичок самостійної роботи студентів може протікати як на свідомій, так і на інтуїтивній основі. У першому випадку початковою базою для правильної організації діяльності служать ясне розуміння мети, завдань, форм, методів роботи, свідомий контроль за її процесом і результатами. У другому випадку переважає смутне розуміння, дія звичок, що сформувалися під впливом механічних повторень тощо. Самостійна робота студента під

керівництвом викладача протікає у формі ділової взаємодії: студент отримує безпосередні вказівки, рекомендації викладача про організацію самостійної діяльності, а викладач виконує функцію управління через облік, контроль і корекцію помилкових дій.

Безпосередня організація самостійної роботи студентів протікає у два етапи. Перший етап – це період початкової організації, що вимагає від викладача безпосередньої участі в діяльності студентів, з виявленням і вказівкою причин появи помилок. Другий етап – період самоорганізації, коли не потрібна безпосередня участь викладача в процесі самостійного формування знань студентів. Останнє, як правило, включає програму робіт (проведення спостережень, вивчення першоджерел тощо), варіантні завдання, нестандартні індивідуальні завдання для кожного студента, інструментарій для їх виконання.

В організації самостійної роботи студентів особливо важливо правильно визначити обсяг і структуру змісту навчального матеріалу, що вноситься на самостійне опрацювання, а також необхідне методичне забезпечення самостійної роботи студентів. Вживані зараз різні методичні посібники з самостійної роботи студентів носять зазвичай інформаційний характер. Студента ж необхідно орієнтувати на творчу діяльність в контексті дисципліни. Отже, потрібні принципово нові методичні розробки. Плануючи самостійну роботу за тим чи іншим курсом, передусім необхідно виділити його так зване фундаментальне дерево, що включає ту основну систему методологічного, теоретичного знання, яку треба винести на обов'язкове лекційне опрацювання. Успішність самостійної роботи в першу чергу визначається мірою підготовки студента. За своєю суттю самостійна робота припускає максимальну активність студентів в різних аспектах: організації розумової праці, пошуку інформації, прагнення зробити знання переконаннями. Психологічні передумови розвитку самостійності студентів полягають в їх успіхах в навчанні, позитивному до неї відношенні, зацікавленості і захопленості предметом, розумінні того, що при правильній організації самостійної роботи отримуються навички і досвід творчої діяльності.

У зв'язку з цим заслуговують на увагу певні конструктивні пропозиції, такі як: організація індивідуальних планів навчання із залученням студентів до науково-дослідної роботи; включення самостійної роботи студентів в навчальні плани і розклад занять з організацією індивідуальних консультацій; створення комплексу навчальних і навчально-методичних посібників для виконання самостійної роботи студентів; орієнтація лекційних курсів на самостійну роботу; рейтинговий метод контролю самостійної роботи студентів; розробка завдань, що припускають нестандартні рішення;

проведення форм лекційного зайняття типу лекції-бесіди, лекції-дискусії, де доповідачами виступають самі студенти, а викладач виконує роль ведучого. Такі заняття припускають попереднє самостійне опрацювання кожної конкретної теми студентами, що виступають, за навчальними посібниками, консультації з викладачем і використання додаткової літератури.

При організації самостійної роботи студентів перелічені вище інтегровані можливості дозволяють використати її як повчальний, виховний, мотивуючий, розвиваючий засіб; активізувати самостійне пізнання; індивідуалізувати навчання; посилювати наочність в навчанні; зміщувати акценти з теоретичних знань на практичні навички, підвищувати інтерес до навчання.

УДК 378.147.001.76-042.65

А.Б. Горальчук, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

С.Б. Омельченко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ СПОСОБІВ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ЗВО

На сучасному етапі становлення України потреби її розвитку вимагають від закладів вищої освіти всіх рівнів підготовки висококваліфікованих фахівців, які відповідають сучасним вимогам соціально-економічної ситуації на ринку праці, де, безумовно попит мають фахівці, здатні до управління на різних рівнях і в різних сферах, яким притаманні такі якості, як компетентність, ініціативність, комунікабельність, толерантність, працездатність, адаптованість та інші. Основною метою освітнього процесу закладів вищої освіти в умовах глобалізації, інформатизації та інтеграції світової спільноти є підготовка фахівців і формування творчих особистостей, які здатні до самостійної роботи та вмють діяти в нестандартних ситуаціях. Для досягнення цієї мети в заклади вищої освіти впроваджують різні форми і методи навчання та шукають нові й ефективні способи організації самостійної роботи студентів.

Сьогодні освітній процес повинен будуватися так, щоб у студентів як взаємопов'язані розвивалися, з одного боку, вміння вчитися самостійно, а з іншого боку, здатність до саморозвитку, самореалізації, успішної соціалізації, які забезпечують успішну адаптацію не тільки в професії, а й в інших сферах діяльності.